

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Difficultas II. De ipsis motivis Credibilitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](#)

majorem esse evidentiâ principii etiam lumine naturae noti: nam rudes negant illa interdum, ex non penetratis terminis: negantque v. g. Totum esse majus sua parte, si comparent caudam gliris, cum residuo ejus corpore. Illa ergo coniectio, si quæ major est, tenerfe à parte subjecti; quam non negamus; nec tamen inde sequitur majorem esse evidentiam moralem Indiarum, quas præsumit neminem negare; licet forte dentur rudes qui illas negent, quoisque v. g. apprehendunt debere illos cadere ad cœlum, si nobis oppositi pedibus ambularent. Rursus in praesenti condistingenda sunt duo. Primo. Evidentia motivorum credibilitatis. Secundo. Applicatio istius evidentiæ ad hoc in particuliari Mysterium fidei; Iste præcipue Hæretici, qui post fidem semel suscepit negant eandem; non negant esse evidentiâ motiva credibilitatis, nec negant fidem Christianam miraculis v. g. & Martyrio crevisse; sed tantum negant illa huic in particuliari applicari posse: quæ illorum negotio augetur obscuritate revelationis, augetur passione, & depravato animo qualis passio non movet ad negandas Indias; præcipue autem cùm sub sensu cadere possit; An sint Indiæ, volenti illud pergere; non cadunt autem sub sensu præcepta Martyria vel miracula; hinc ex parte subjecti, citius negari possunt motiva credibilitatis, quam Indiæ, non ex parte objecti.

DICES Secundò Cum eodem. Quæcumque fideles, dum fideles sunt, parati sunt ad negandum potius Indias quam fidem; hoc tamen provenit ex pia affectione & imperio voluntatis, captivantis intellectum in obsequium fidei, quo imperio cessante, intellectus sibi relatus, facilius posset dubitare de rebus fidei, quam de existentia Indiarum.

RESPONDERI potest ex dictis. Quod hic agatur præcisè de solis motivis credibilitatis & eorum evidentiâ, ad quod non indigemus piâ affectione; sed hæc sequitur post assensum evidentiæ motivorum, & requiritur nonnisi ad judicium de objecto fidei. Sed quidquid sit de hoc. Negamus quod secundum exigentiam meritorum objecti, quod est evidentiâ motivorum credibilitatis, non debeat esse homo patius potius discredere Indiis, quèm non assentiri illis motivis; licet oppositum contingat ex aliquo accidendi.

DICES Tertiò. Quamvis major evidentiâ de Indiis habecatur, quam de rebus fidei, hoc tamen non oritur ex eo, quod fundamenta nostra fidei minora sint: sunt enim multò majora, scilicet veritas & testificatio Divina. Sed ex eo, quod minus clare nobis proponantur, quam fundamenta ad credendum existentiam Indiæ.

RESPONDETUR. Hoc argumentum confundere evidentiâ motivorum credibilitatis, assensumq; illis cum assensu fidei: nam assensus

motivorum credibilitatis, non innititur veraci-
tati Divinæ & testimonio; probasse autem de-
buerat, magis convictivas esse rationes, quæ sua-
dent existentiam Indiarum, quam sint rationes,
quæ suadent motiva credibilitatis esse eviden-
tia. Asserta autem procedunt de assensu ob evi-
dentiâ motivorum credibilitatis, illismet ipsi
præbito, quamvis relatè ad revelationem: non
verò de assensu præbito ipsi revelationi. In-
terest autem hoc inter assensem de existentia
Indiæ, & inter assensum de revelatione, quod
idem omnino motum, quod est mihi evidens,
& sit motum assentiendi existentiæ Indiarum,
& sit motum assensus exhibendi, ipsi illi evi-
dentiæ. Jam autem in assensu fidei motum
assentiendi non est illud quod est nobis evidens:
nempe motiva credibilitatis; sed dictio Dei in-
evidens. Hinc fit ut comparando duos illos
processus assentiendi Indiis scilicet & objecto
fidei, semper assensus objecto fidei, tandem de-
sinet in obscuritatem, non verò assensus India-
rum: præsumpta enim evidentiâ physica & ocul-
aris, quam unusquisque potest habere de exi-
stentia Indiarum habentque illam tot alii, com-
municat evidentiâ assensui, de existentia In-
diarum.

DIFFICULTAS II.

De ipsis motivis Credibilitatis.

Conculle de hac materia Tannerum, & ante
Cillum Valent. hic q. 1. p. 4. brevius habet
Lugo d. 5. S. 4. Amicus d. 3. S. 2. Pont. d. 28. n.
40. sed diffusissime & enodatè Bosius, de signis
Ecclesiæ. Perstringo aliquo.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur hæc motiva.

I. INCREDIBILE est quod DEUS ita sit suæ gloriæ incurius, & tantus desertor animarum, quin habeat saltem aliquam collectionem hominum recte de Deo sentientium, & recta de illo docentium, quæ non alia est nisi Christiana; perpende enim varia absurdâ in institutis, moribus, qualitatibus, Ethnicismi, Mahometanismi, Hæreticis, &c; de quorum ultimè hoc addi potest ostendendo solam Ecclesiam Catholicam esse classem recte de Deo sentientium, & docentium. Cum constet per Evangelium fidem Christi non defectorum fuisse; antequam Hæretarchæ primi incipiissent, quod regnum, quem Episcopatum, lux professionis, præfusso ostendere potuerunt: quod nota novam illos fidem adeoque non Christi induxisse; nec pos-
sunt provocare ad occulte credentes: qui enim illi præfuerunt Hæretarchis, & non priuum ab illis

illis perverxi sunt? & tamen fides CHRISTI temporibus, ad consummationem seculi durat; & si nunc potest provocari ad Ecclesiam visibillem v. g. Lutheranorum, ante non poterat ad illam provocari, jam alia est, & mutata Ecclesia, facta ex invisibili visibili's, aut figmentum est, fuisse illam ante doctrinam v. g. Lutheri, solumque id excogitatum ad defendendum errorem, quod non novam fidem inchoavit. Eò recidit illud. Poguslaus Leszizynski Thesaurarius post Procancellarius Regni, olim Hæreticus, adierat templum suæ sectæ, advertit in arcu fornicem sustentante (primi ut ajunt chori) multum pulvris, querit cur hic pulvis non submovetur? detur pat latum? Et ecce submussitavit Catholicus Senex; antiquior est iste pulvis, quam sit hæresio quæ istud templum modo possidet. Inde illi prima injeclia cogitatio mutandi sectam, in fidem Catholicam.

II. Tota dignitas naturæ rationalis creatæ, stat intellectione alta, & probis volitionibus, tanquam principiis recte agendi; quæ pars mundi ita habet cogitationes altas de Deo, ac Catholicæ Ecclesiæ? expende quid non docet de Trinitate, Incarnatione, Eucharistia, Justificatione; ad quæ intellectus nullus suapte natura pertingere potest: quod ipsum ostendit hanc collectionem specialiter à Deo illuminari; & si tanta alii de Deo cogitant atque nos, propellant illa. Cùmque tot Sæculis contra articulos institerint oppositi, nullus unquam convulsus, nullus ea propter limitatus, cuius oppositum in sectis est. Quod attinet ad dogmata practica, tanta sunt excellentiæ prout ab Evangelio proponuntur, & prout leguntur in affectibus SS. infundat's Evangelio, ut stupeat homo ea omnia expendens. Legantur affectus Chrysost. August. Bernardi, Bonav. & non paucorum ex Recentioribus; quod notat Deum esse cum hac Ecclesia, illique praefidere sanctis suis illuminationibus & inspirationibus: quid simile in libris Ethniconum, Alcorano. Hæreticis Scriptis. Unde & Andreas Przyiemshi olim Hæreticus postea Catholicus & Castellanus Culmensis, dicebat scilicet, hoc, per motum, motivo credibilitatis, quia postquam omnium Sectarum præcipios evolvet Auctores, & postea Catholicos, advertit semper sectarios aliquid derogare Deo, solam Catholicam Ecclesiam plus præ aliis tribuere.

III. Sumus tam dissipati locis, moribus & affectibus, omnes concordamus in articulis. Etsi dicant oppositi se concordare in articulis principalibus; in hoc ipso discrepabunt, quinam sunt principales: & si articuli fidei sunt, omnes principales sunt: quia omnium significativa veritas prima. Cùmque decernit Ecclesia aliquid esse de novo explicitè credendum, tanto consensu obediunt, tantæ doctrinæ viri: & si qui discediant, longè sunt inferiores. Numquid enim

enim Pelagio non fuit doctior Augustinus? Lutheri tot alii Doctores? Comparentur libriorum inter se, subtilitas tractandi: quæ omnino notant Deum curare partes hujus Ecclesie, Idem cùm primum Hæresarchæ magno patet multos traherent, sensim defecerunt, usque ex numero Hæresum. Fides autem Catholicæ semper mansit; & si ab initio sectis adhabantur fervide, facile id fuit, quia ordinariæ laudes inducebant.

IV. Quod unquam regnum crevit per hoc quod deleretur & vinceretur: nisi Deus miraculose illud propaget & servet; quod ipsum est signum morale, Deum stare ab hac Ecclesia. Id nostræ convenit, in qua ipsorum Martyrum numerantur undecim milliones ex Chronologia Ecclesiastica. Accipimusque per historias & relationes ipsorum etiam Hæreticorum, nostros in Indiis pro fide morti, itemque inter Hæreticos & quidem tanto numero, & tanta successione, quod Hæretici de suis ne perfignent quidem audent recensere.

V. Magnificentia interna & externa Ecclesiæ. Quod attinet ad magnificentiam externam. Scimus in Scriptura & in lege Moysis quantâ magnificentia res Divina tractata in templo Salomonis, & quanti precii fuit cæsarea fabricata; hanc ipsam magnificentiam, Deo ipso, volente & dicente. Qua autem magnificentia Ecclesia Romana, non solum Romæ, sed & in aliis regionibus, ad quam semper rediit, si forte sunt bellis interrupta. Quid autem simile apud Hæreticos? nec debet esse quidquam simile, cum non ex nutu Dei, sua admiscent. Quis unquam honestorum Hæreticorum vovet ad genethliacam orationem, ut filius filius, fiat Prædicans aut Minister verbis? in Catholicæ autem Ecclesiæ, etiam Regius sanguis Religionibus s' mancipiat, & quidem repetito, & tanto numero, & illibata virtute. Quæ & quanta est magnificentia Ecclesiæ ex tanta regum & principum tamque sincera, tot, ac tam variis actibus, præstata reverentia? quam quis alius nisi ipse Deus acuit. Quod attinet ad magnificentiam & splendorem internum; ille virtutibus & eruditione stat; quid doctiss & eruditiss Ecclesia Romana? aedant catalogi librotum & auctorum. Idque genus hominum quod ipsi vel maxime contempnibile putant, nempe scholastici Theologi, ita omnia fundamenta illorum enervant, ut itaçpouis illis velint, quam illis se committere; & si hac studia levis momenti sunt, qui Hæretici ad majora pertingere poterint, qui hæc levia, perdiscrene non possunt. De qua ipsa Ecclesia propono argumentum Angli cuiusdam Romæ conversi. Vel bene gubernatur Ecclesia Romana vel non bene? si bene, opus Dei est, tot jam centenariis annorum stabilitum, & ultra tempora Rerum publicarum productum, si autem male

guber-

R. P.
THE MLOD
zianowski
TOM. I. Z:
D. VI

gubernatur: hoc ipsum ostendit Deum stare ab hac Ecclesia, quæ ita mali gubernata, stat contrator hæreses.

VI. Adhunc usque diem ex Ethniciis merè, redduntur operâ Ecclesie, fideles, cum quibus est necesse, & miraculis, & vita sanctitate, & Martyris agere; & si id fiat sine miraculis; hoc ipsum inquit Augustinus magnum foret miraculum, si restant difficiles factu & captu, sine illis persuadeantur. Jam autem Hæretici nullam Provinciam ostendere possunt, tâ se, quandocumque tandem conversam. Ex quo arguimus, non cooperari Dominum illorum verbis, tanquam verbo Dei, sequentibus signis. Conversos tamen à nobis infascinant postea suis principiis, ut fecerunt in Java: quia magis Ethnicismo similibus, & ad vitam moresque laxiores ducentibus.

VII. Accipiamus totam collectionem eorum, qui v. g. in Lutheranismo censentur supra alios virtutibus proficisse: accipiamus eos qui ex Catholica Ecclesia censentur esse sancti; comparentur utriusque partis Virtutes, Castitas, Mortificatio, Jejunia, Amor inimicorum, Fuga honoris ex hac ipsa vita, subiectio ad Majores; vincet Ecclesia. Et cui usui hæc Deus tanto numero, tanta successione inspiraret, cum probatione omni possibili, solidæ virtutis, si tota collectio illorum hominum, est tam constanter devians.

VIII. Perpendantur in singulos ferme controversos articulos facta miracula, quid simile illi habent? quid de ipsis energumenis sanandis? qui si veri non sunt, & tamen probent illos nostri veros esse, sanent illos; si veri, ostendat suam in dæmonia potestatem, quæ characteristica est Apostolatus quibus dæmonia subjiciuntur.

IX. Quam multus illorum populus, qui versatur inter nos Catholicos, petit à Deo, utilium illuminet, an sit sua bona fides; & si id non petit, est saltem expeditus, quod si pro opposito illuminaretur, transiret ad nos: cum tamen Catholicus hoc est possessor bonæ fidei, nusquam de hoc cogitemus; de quo quod non cogitent Hæretici, extimè id dicere possunt, non intimè, si sint formales hæretici. Li autem qui ex nostris ad illos pervertuntur, nusquam id faciunt ex illuminatione aliqua speciali interna, sed respectu, passione, carnalitate abducti: judicent illi ipsi hoc in conspectu Dei reflectantque se, ad suam mentem.

Punctum Difficultatis 2.

An verum miraculum fieri posse in confirmationem falsi.

Circa hæc motiva credibilitatis restat Scholasticis discutiendum: An verum miraculum præstari posse ad confirmandum aliquod

fallum: de quo tractant ordinariæ Auctores, & post illos Lugo disp. 2. ad Sect. 1. à num. 14. Riphi disp. 4. Sect. 5. qui docet; in ordine præsentis providenti supernetur falsis, id non posse fieri: quia defacto sunt decreta non nisi ad confirmationem doctrinæ veræ, utque reddatur nostra fidis creditibilis. Sed pro alio rerum ordine, id posse fieri.

DICENDUM est. *Ex accidenti fieri posse, ut verum miraculum, fiat in confirmationem falsi, pertamen fieri non posse.*

PROBatur Prima pars conclusionis. Quia id non repugnat, & videntur hoc suadere argumenta, ponenda in objectionibus. Secunda pars Conclusionis

PROBatur Primò. Quia quamvis ponamus Deum ex accidenti facere posse miraculum in confirmationem falsi, non sequitur posse eum facere per se idem; quia malum potest etiam Deus per accidens facere, non potest per se.

PROBatur Secundò. Quia si per Deus concurreter per verum miraculum ad confirmationem falsi, per se esset auctor illius falsi, specialiter illud promovendo, firmando, per se autem non potest esse auctor falsi: quia alias mentiretur, assumendo signa testificantia mentem suam, qualia sunt miracula, ad significandum id, quod non habent in mente. Hæc ratio est secundum mentem Lug. qui dicit miracula esse voces Dei: licet id indigent examine, potestque illis tribui ratio, applicantium tantum dictiorem Dei.

PROBatur Tertiò. Quia Deus non potest esse causa intendendo ut sequatur aliquid dissonum naturæ intellectuali, quâ tali, ut dictum supra: quod tamen in præsenti contingere, quia sequeretur assensus falsus, idque intendente id Deo, quia agente, id per se, in confirmationem falsi.

Noto Primò. Quod tunc fieret per se miraculum in confirmationem falsi, quando non posset in aliud finem proximè referri; fieret autem per accidens in confirmationem falsi, quando in aliud finem proximè referri posset, cui postea subnegetur confirmationis falsi.

Noto Secundò. Valde difficile esse, ex ipsis exterioribus, & eventu, taxare veritatem miraculi. Ratio, quia multa possunt à Dæmons patrati miracula, quæ extrinsecis non possunt distingui, qualiaque patrabuntur tempore Antichristi. Addit Lugo fortassis etiam mortuos secundum apparentiam suscitabit; facile enim Dæmon potest hominis mortui cadaver accipere, illudque movere, vel sibi fabricare; cum defacto etiam id boni Angeli præstiterint; ut Angelus Tobiae loquens, ambulans, comedens.

Noto Tertiò. Quamvis de miraculis non possit haberi evidentia Metaphysica, potest tamen haberi physica, talis scilicet qualis habetur

(n) à Petro

à Petro, quod ambulet Paulus, quem alias novit; cui visioni posset subesse falso, casu, quo phantasma esset. Et sicut ex hac suspicione negari non potest, evidens est Paulum ambulare, nisi ex circumstantiis dubitari possit, an ille ambulet; sic nec de evidentiā miraculorum, quod sunt vera, dubitari potest, nisi aliunde sint circumstantiae, qua fundent de illis dubium. Et certe, si simpliciter neganda esset evidētia, quorū illa tanquam motiva credibilitatis evidētia requireret Ecclesia ad decernendum de Canonizatione Sanctorum: quorū illis fidem justissit confirmari Christus? quorū ponebentur inter præcipua motiva credibilitatis?

OBJICITUR Primò. Deus ut Author naturæ, potest offerre concilium creaturæ, & dare illi potestatem agendi, præviso abuso, nec propter hoc Deus, dicitur esse causa peccati, cum accidentat, præter intentionem Dei. Ergo etiam ut Author supernaturalis, potest conferre virtutem agendi miracula, prævidens abusum illius virtutis, & securam confirmationem v. g. falsi, hoc enim fieret extra intentionem Dei.

RESPONDE TUR. Concedo totum: quia eo casu non ex intentione confirmationis falsi operaretur DEUS, adeoque id fieret ex accidenti.

INSTABIS. Cui Rex daret sigillum, & ille deciperet subditos, illa deceptio non tribueretur regi, etiam id prævidenti, nisi forte permissivè. Ergo etiam Deus non esset causa illius falsi, nisi permissivè.

RESPONDETUR. Si per se fieret miraculum in confirmationem erroris, non esset Deus tantum causa permissiva; esset tamen causa non nisi permissiva; esset tamen causa non nisi permissiva, si per accidens fieret in confirmationem erroris miraculum. Quod attinet ad Antecedens, pluribus illud examinat Lugo à numero 24. Disparitas posset dari; quod sigillatio privilegi habeat non nisi unum finem, isque solus sigillatio obtinetur: miraculi autem patrandi potestas collata à DEO, potest habere plures fines; potestque Deus unum intendere, non aliud, adeoq; permittere, ut ex accidenti, in confirmationem falsi fiat miraculum, non autem per se.

OBJICIT Secundò. Suar. & Hurt. Potest Deus dare alicui gratiam miraculosè conferendæ sanitatis, quo dono, posset ille abuti, in confirmationem sui erroris. Rursus si Christus instituisset, ut Conversio Eucharistica sensibiliter fieret, tunc non esset ratio, cur in confirmationem falsi, non posset uti Sacerdos illa conversiva protestate. Idem dicendum: Si unus petat fieri miraculum, intendendo confirmationem falsi, & alii, perant idem miraculum, bona intentione, numquidne eo casu impeditur Deus à pondendo vero miraculo?

RESPONDE TUR. Omnibus allatis casibus per accidens confirmatio esset falsi per illud miraculum: quia ob alium finem primò, & per se ponetur à Deo: sicut etiam potest dare liberum arbitrium, ex quo per accidens sequitur, & cito peccaminosa; non tamē in nostris principiis potest infundere habitum vitiosum, eo quod ille per se ordinetur ad aliquid disiforme nature intellectuali. Ita etiam potest fieri, ut deus potestas parandi miracula, ex qua, per accidens sequatur confirmatio falsi; licet non possit illud intendendo confirmationem falsi.

OBJICIT Tertiò. Suar. Suscitatio Lazari fuit verum miraculum, à Christo, in confirmationem sue Divinitatis, factum, quamvis Iudei non possent dubitare de veritate miraculi, ut propter totiès comedentes cum Lazaro, dubitabant tamen, licet culpabiliter, de Divinitate Christi, & quod illud miraculum ob preces sordorum Lazarī, potuerint cogitare, à Deo factum.

RESPONDE TUR. Hoc argumentum non est contra nos, sed probare non est secundum Conclusionis partem.

INSTABIS cum Ripalda. Potest Deus concurrens tanquam causa per se in miracula apparentia, quæ secundum se sunt opera naturalia, ut contigit in miraculis Christi, & miraculis Pharaonis, quæ tamen possent credibilem reddere doctrinam falsam.

RESPONDE TUR. Per se ad illa opera Deus concurrit, hoc est, non per accidens illa actio pendet à Deo, sed non per se, hoc est intentione, ut sequatur deceptio, & non habendo finem alium, in quem proximè referatur illa patratio, & quidem concurrendo ad illam, secundum existentiam pacti, quod intercessit inter maleficos Dæmonem.

OBJICIT Quartò Idem. Si Deus non potest confidere miraculum in confirmationem doctrinæ falsæ, per se, nec potest per accidens, quia dubitare possemus an non alia miracula talia fuerint, ut in illis Deus intenderit alium finem, & non conformatum veræ fidei.

RESPONDETUR citatus Oviedo. Quod nostra fides non possit per hoc enervari, quia actus fidei non potest ferri in revelationem falso extitamat; quæ responso

NON SATIS FACIT. Qui non quærimus de certitudine fidei, petibili à parte principiū, sed quærimus quomodo imperari posse actus certissimus, præludente motivo, quod est miracula si forte sunt facta, non ad confirmandam doctrinam Christianam. Dicit Ovied. aliunde etiam reddi credibilia nostra Mysteria. Ergo jam non stat Ovied. in defensione miraculorum. Dicit deinde: quod error ratione miraculorum; non esset in tota Ecclesia. Sed objectio procedit de miraculis, quibus tota Ecclesia nuntiatur.

COMMODIUS est quod adferit in fine idem Ovied.

R. P.
THEMLOD
zia nowski
Tom. I. e. Z:
D. VI

Oviedo, jamque in ante posatum est. Nempe ex eo, quod aliquid de potentia absoluta fieri potest, non est sufficiens fundamentum ingerendi prudens dubia, an ita defacto fuerit: de potentia enim absoluta possent omnia accidentia, quae sensu percipimus, esse sine subjecto; non possumus tamen dubitare, an modo ita contingat universaliter. Ceterum in aliquo particulari homine, possit ob dictam rationem inter pesce credibilitas ex miraculis presumpta; sed viro prudenti dat hoc occasionem diligentius nonnisi, inquirendi miraculi.

ADDO. Posita hac propositione *primâ*. Per accidens, potest Deus vero miraculo confirmare doctrinam falsam *secundâ*. Deus per se, confirmat miraculo doctrinam veram, est lis ad primum, an ad secundum genus spectent nos fratrem fidei miracula? decernitque fideis quod spectent ad secundum: quia quando siebant, non erat ullus alius finis, qui prudenter adverti posset. Ergo esset temeritas, haec miracula, & hanc doctrinam taxare. Rursus non raro ipsi metu docentes, (quod fecit Christus & Apostoli) dicunt se patrare hoc miraculum in confirmationem nonnisi doctrinæ: quæ ex altera parte, quia nihil absurditatis imo sanctitatem continet, concludimus certò evidenter moraliter, facta illa miracula, in confirmationem ejusdem doctrinæ.

Punctum Difficultatis 3.

De motivis credibilitatis in rudibus.

Aliqua de istis motivis Credibilitatis in rudibus dicta sunt supra quest. 1. difficultate 1. punct. 3. sed veniunt in super aliqua expendenda. Recentiores motivum credibilitatis, quo moventur rudes & pueri, appellant Discerniculum.

Primus modus explicandi.

EXPLICAT Primò Perez. *Supponitque* *Primò*, esse penitus impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris, intellectus non dubitet. *Supponit* *Secundò* esse verum miraculum, quod credens res obscuras, credit sine dubitatione. *Supponit* *Tertiò*. *Proposito* articulo vero simul cum falso, rudenillum hominem experiri illico in se, quod circa unum, nempe circa verum, possit non dubitare; circa falso è contra, experitur, se non posse non dubitare. *Supponit* *Quartò*. *Rusticum* reperire & videre in conscientia sua obligationem credendi sine dubitatione articulum verum, & simul se non obligari, ad articulum falso, absque dubitatione: quia nullus obligatur ad impossibile. Haec relata vide apud Hauoldum, lib. 3. n. 193. *Hec explicatio.*

NON SATIS FACIT *Primò*. Tum quia debuit etiam cum aliqua limitatione dicere Perez quod sit impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris intellectus non dubitet; nam non est major necessitas circa obscura dubitandi, quam sit necessitas, penetratis praemissis assensuq; exhibito, prodire in assensem & exercitum conclusio- nis; & tamen est possibile ne prodeatur, casu quo alio sit distracta mens, & avocetur. Tum quia. Cum hic agatur de Rudibus potest illorum ita esse debilis capacitas, ut ad istas obscuritates non attendant, & in istis qui cultiores sunt, potest intervenire tardium & nolitio talia examinandi, adeoque circa obscurum non dubitant. Tum quia. Si impossibile est naturaliter in rebus obscuris non dubitate intellectum, cum hoc Discerniculum posito in rudibus, adhuc rigorosè maneat actus fidei dubitabunt circa illum rudes, saltè antecedenter; quomodo ergo verum erit suppositum tertium, quod Rudes experiantur illico, scilicet circa verum articulum posse non dubitare; & si miraculo auferatur dubitatio antecedens, miraculo auferatur obscuritas fidei? adeoque jam non erit actus fidei: cum de essentia actus fidei sit obscuritas, aut de articulo dubitabunt, cum impossibile sit naturaliter circa obscurum non dubitare saltem antecedenter; si autem facit illud discerniculum non dubitare, in ipso exercitio Actus fidei, hoc habebunt omnes fideles, in sententia negante. Actus fidei infirmos.

NON SATIS FACIT *Secundò*. Tum quia, si est verum miraculum, quod credens res obscuras, credit sine dubitatione, nulli dabuntur Hæretici materiales, nam illi, hoc ipso quia materiales sunt, credunt, suos errores tanquam revelatos, adeoque credunt res obscuras, & credunt sine dubitatione, quia credunt nisi & ratione assentiendi fidei debita: adeoque ut illis videtur certissimo, consequenter sine dubitatione; & si dubitarent circa Articulum cætero- qui falso, convincerentur tamen illum esse revelatum; hoc ipso non materiales sed formales Hæretici essent. Nam quantumvis putatitie revelatum, non possit esse objectum fidei, tamen nolle assentiri assensu certissimo & assensu fidei, objecto quod putatur esse verè revelatum, est jam quid inclusum intra latitudinem objecti infidelitatis. Et si dicas etiam in hæreticis materialibus contingere, ut credant sine dubitatione res obscuras, alterutrum interveniet: aut quia potest quis credere sine dubitatione absque miraculo, cuius oppositum voluit Perez, aut verum miraculum posset fieri in confirmationem falsi, quod videtur absconum. tum quia potest aliquis ita esse reverens sui Domini, ut rei cætero- qui obscurè sibi commissæ, assentiat sine dubitatione: neque tamen tunc interveniet verum miraculum; obedientiaq; illa intellectus, quam requirit S. P. Ignatius, est obedientia sine dubita-

(n) 2

tione

tione, & tamen si quis ita obediatur in re sibi non nota, quod jam miraculū sit, egrē persuadebitur. Tum quia examinandum venit illud Ly sine dubitatione: Nam si sine ullo miraculo, Doctus, (neque enim hæc miracula pro doctis videtur exigere) Perez cùm loquatur de Discerniculo respectu rūdium) potest credere sine dubitatione, imperando sibi actum certissimum, potest penetrat̄ motiva credibilitatis, cur sine ullo miraculo non poterit iudicis imperare sibi fidem sine dubitatione, post penetratum motivum credibilitatis sibi sufficiens. Rursus vel hæc dubitatio sine qua creditur, excludit etiam tentationem aliquam & refutabile judicium de dubitando, & hæc immunitas videretur sine fundamento adstrui, vel certè credunt sine dubitatione, quia refellunt omnem dubitationem, eliciuntq; actum fidei certissimum; & jam hoc est, illis communē, etiam cum doctis.

NON SATIS FACIT Tertiō. Cum negatio illius dubitationis voluntaria, aut saltem experimentalis, non possit esse sine motivo, de hoc ipso queritur, quodnam sit motivum, inducitum ad hoc, & ita vastum ac convictivum, ut non possit dubitare. Quod item, ita vastum motivum, ut experiatur rūdis, circa falsum articulum, se non posse non dubitare, verèque jam ille non esset rūdis, sed & doctoī doctissimis, qui circa falsum articulum experiuntur se posse dubitare; magis enim participant de Dei scientia, quæ excludit omnem dubitationem, unde inquirere solent docti, an hoc vel illud sit articulus fidei, sufficietque ingeniosissimis scholasticis

tere ex rūdibus, quid tu sentis? nam si dicant illi, se non posse non dubitare circa hoc, inferendum erit, non esse hoc revelatum, cùm per miraculum patratum in rūdi homine, discerni id possit. Et tamen videtur experientiā constare, quod rudes, si experiuntur se non posse dubitare circa articulum verum, etiam experiantur se non posse dubitare circa articulum falsum, quia vel illum sibi persuasum habent, vel quia terminos ejus non penetrant. Tum quia de hoc ipso queritur, quod sit motivum illius obligationis credendi sine dubitatione articulum verum? Recurres ad revelationem relucentem: redibit quæstio, quod habeatur fundamentum? quod motivū credibilitatis, circa illam revelationem factam? Tum quia nullus quidem obligatur ad impossibile, sed redit quæstio; si putaret articulum falsum, rūdis ille, else revelatum, teneretur illum credere, licet non crederet; quæ hujus impossibilitas, ne rūdi appareat articulus falsus, tanquam revelatus: Rursus si impossibile est, ut articulum falsum accepter sine dubitatione rūdis, nullus unquam rūdis fieri hæreticus, quia impossibile est illum habere dubitationem in articulo fidei. Quod si illud Ly: Nullus obligatur ad impossibile, sumatur relata ad articulum falsum de Incarnatione v. g. Spiritus Sancti, certè hoc

non est objectum impossibile, posset enim in carnari.

Secundus Modus.

EXPLICAT Secundo Pallavic: apud eundem. Quod istud discerniculum, consistat in quadam apprehensione singulari & suprahumanæ, de qua dici posse: Nec vox hominem sonat, Addunt alii Discerniculum hoc stare, in illuminatione quadam interna, quæ de se ipsa dicitur, Ego sum vox Dei inimitabilis à natura, & certissime, quod Parochus nunc verum dicat. Hæc illuminatio reflexè cognita, habet eandem vim causandi judicium credibilitatis, quam habent motiva credibilitatis, & per hanc illuminationem reflexè cognitam, determinatur intellectus rusticus, ad formandum judicium evidens credibilitatis, ut possit elici & imperari actuandi.

CONTRA hanc explicationem proposita argumenta ab Elsparza, defendit ibidem Haundus, postea sua propria format. Et

IMPUGNAT Primo. In illud debet fieri resolutio fidei, quod ultimò reddimus pro ratione, quare credamus v. g. mysterium incarnationis; alias convinceremur credere leviter. Atqui pro ratione ultima, non redditum aliquam illustrationem, tanquam motivum formale Quod. Ergo nulla hujusmodi illustratio, est motivum credibilitatis, seu motivum credendi, de via ordinaria. Minor probatur. Quia si quis interroganti Judæo, quare credit incarnationem, responderet, quia sic illuminor ad credendum, tali illuminatione, quæ dicit se esse vocem DEI, & Parochum verum dixisse, cùm dixit verbum esse Incaratum; numquid Judæus non rideret talem instructorem, & non diceret? Audivit verum Parochum, hoc jam sibi dicens, sed nunquam expertus sum talem illuminationem.

RESPONDERI posset. Secundum statum questionis in præsenti, non id est discerniculum, in quod ultimò resolvitur fides, hoc enim est DEI revelatio, hinc quantumvis illuminationis non sit ultimum resolutorium fidei, adhuc ipsa posset esse discerniculum. Vi ergo istius aversionis transeat totum. Deinde argumentum probat multum, probat enim nec notitia credibilitatis superius enumerata, esse notiū affensus, quia si hæc motiva proponeret Christianus, responderet Judæus, pridem hæc novi, non temen convinctus, & tamen hoc non obstante, possunt istud discerniculum in Doctis, esse motiva credibilitatis. Item non posset ultimum resolutorium fidei assignari; ipsum Deus dixit completum ut velis, quia responderet Judæus, & audiisse propositum, quod id Deus dixerit, id est cum illis complementis, sed se negare, quod id Deus dixerit.

R. P.
TH: MŁOD
zia nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

dixerit: & quod aut vera sint complementa aut sufficientia: nihilominus hoc non obstante, ipsum: Deus dixit, sumpsum, cum suis complementis, est sufficiens motivum fidei. Ergo & illius discerniculi, ex hac refutatione Judæi, non sequeretur insufficientia. Et sicut propositis motivis credibilitatis, perneganteque Judæo illa esse convincentia, rejiceremus id in pertinaciam ipsius, & in peccata quibus se indignum præstigit gratiæ Divinæ, ita & in præsenti, idem fieri posset.

IMPUGNAT Secundò. Si daretur hujusmodi discerniculum internum, inter locutionem veram & falsam Parochi, deberemus illius meminisse, sicut omnes constantissimè meminirent lucarum visionum, aut saltem maneret memoria in confuso, ut in Rege Pharaone somnii, cuius erat oblitus. At qui rusticorum nullus unquam auditus est asserere, se hujusmodi Discerniculum expertum esse, & ab illo reflexè cognito, tanquam motivo credibilitatis, fuisse per motum, ut actum fidei firmissimum eliceret, & quod ad movendum non minorem vim hababuerit, quam si vidisset millena miracula in confirmationem fidei fieri, & si rusticus tale quid assereret, pro homine impostore, aut phantatico haberetur.

RESPONDERI possit. Inquirendo ex Argente: An ille ad singulos actus fidei & recitationis Symboli Apostolici, experiatur se moveri motivis credibilitatis vel non? si non, cur exigit circa discerniculum memoriam præsentem; si experitur, codem jure illi credendum erit, ac rudiibus, si hoc de se dicent. Quod si sufficiat virtualiter non nisi concurrere tunc illa motiva, ob facilitatem acquistam eliciendi actus fidei, idem dicent oppositi. Deinde immorit videatur enervari ista illuminatio Spiritus Sancti, cum illa revera admittatur, de quo infra. Quærere item restabit ex argente, an ita moveatur relatione Martyrorum, subitorum, & Miraculorum patratorum, in confirmationem fidei, atque moveretur si hac præsens lustraret oculis, discuteret indagine: si æquè, cur id non putabitus impostura? si non æquè & tamen hoc non obstante, motiva credibilitatis, sunt docto viro sufficiens discerniculum, egr etiam rudiibus prædictum discerniculum, quamvis non sit ita evidens, sufficiens non erit: Certe quidquid sit, an istud discerniculum seu illuminatio reflexo cognoscatur, tamen è illa in singulis actibus fidei, etiam doctis prælucet, ut innuetur infra, ubi de illuminatione Spiritus Sancti.

INSTAT Primò. Sicut certissimum est quod aliquorum actuum habitorum obliviscamur, ita etiam certissimum est, quod non obliviscamur omnium, rustici vero nunquam dicunt se hujus discerniculi recordari.

RESPONDERI possit. In actu quidem exer-

cito, & utendo termino illuminationis fortè aliqui non responderent, quanquam etiam responderent sub his æquivalenter terminis: Deus me ad hanc fidem vocavit: sed in actu signato, ad hoc responderent, quod securi sint se legitime diuturos *Credo*, quæ securitas, in gratiam Salvatoris referri debet, adeoque etiam in illuminationem.

INSTAT Secundò. Nemo obliviscitur per se loquendo statim, contractum initorum, quia inducunt gravem obligationem. Atqui obligatio credendi est omnium gravissima. Ergo si hæc inducitur per discerniculum à Deo infusum, non obliviscetur illius rusticus.

RESPONDE TUR. Cùm ad actus fidei, etiam per objicentem, requiratur illuminatio Spiritus Sancti, illaque sit saltem in parte, istud discerniculum, non debet dici quod illius obliviscantur rudes, licet eam explicare non possint: præcipue autem quia actuum internum experientia fundans reflexionem, etiam per arguentem, quantumvis in re gravi, non temper habeatur, ut non habeatur in prævia illuminatione, quæ ex doctrina Tridentini datur.

INSTAT Tertiò. Unde constat, quod discerniculum fuerit potius illuminatio interna quam externa, danturque actus, quorum non habemus memoriam. Ergo poterunt illæ voces etiam extrinsecè fuisse perceptæ, & tamen non meminissent rusticci; & sicut quia insolens esset illas voces audire, meminissent illarum rusticorum, ita quia insolens est, illuminatio supernaturalis, æquivalens in efficacia infinitis miraculis, meminisse illius debebunt.

RESPONDERI possit. Sicut posita prædicatione externa, est necesse ponere illuminacionem internam contra Pelagianos, ita quantumvis illud foret discerniculum externum, requiretur internum, quicquid sit, an ipsum fundet supra se reflexionem. Et cum arguens licet non admittat illuminationem illam pro discerniculo, admittit tamen eam pro antecessivo ante actum fidei, respondere debebit, an experiatur, an meminerit illius illuminationis.

IMPUGNAT Tertiò. Illustratio illa est utique actus intellectualis. Ergo debet posse assignari illius objectum: Hoc, non est locutio Parochi secundum spectata; nam hæc etiam per actum naturalem potest repræsentari & repræsentatur quando Parochus falsum dicit: non etiam pro objecto habet hoc, quod est esse derivatum à locutione præterita Dei, hoc enim est objectum ipsius actus fidei. Denique uno verbo dicendo Parochum dicere verum, affirmatur id actu liberò: Illuminatio autem illa quæ est discerniculum, non est actus liber, sed fit in nobis sine nobis. Ergo debet esse aliud illius objectum, atque nullum potest assignari.

RESPONDERI possit. Quærendo ex ipsomet argente; quid habeat pro objecto illuminatio

Spiritus Sancti: quam indubie ipse requirit ad actum fidei. Attendendo rursus ad ea quae proponit, ea etiam non convincunt. Nam praefatis quae assumuntur, quantumvis locutio Parochi foret objectum illius illuminationis, nihil impediret, quominus peractum supernaturalem repräsentata (qui potest versari circa idem objectum cum actu naturali, titulo supernaturalis suæ, specialius ita posset certificare, ut non certificat actus naturalis, sicut certificat revelatio vera actu fidei in Catholico, non certificat in Hæretico. Dici item posset, objectum illius Illuminationis esse locutionem Parochi, sed prout derivatum à locutione præterita Dei, quæ in tantum erit objectum ipsius actus fidei, in quantum sit in locutione Dei præterita qualiter: autem objectum discerni, in quantum sit potius in locutione Parochi, quantumvis importante simul derivationem sui, à locutione præterita Dei. Rursus Nego hoc, quod actus liber cum actu necessario non possit habere idem objectum, ut defacto idem est objectum amoris liberti in Via, & amoris Beati in Patri. Infra etiam attingetur & objectum hujus illuminationis, & quod hæc Illuminatio, interdum sit prima operatio, interdum secunda.

INSTANT Primò. Paulò quidem aliter quam hic proponatur, exerceo tamen ea, quæ videntur posse adduci, ad impugnandam, prærequisitam ad actum fidei Illuminationem Spiritus Sancti. Hæc illuminatio vel est secunda operatio vel prima? si secunda, tale judicium est evidens, ut potè non dependens ab omni imperio voluntatis, sive evaderet fides evidens in Arrestante; quia tam veritas, quam locutio Dei est evidens, possentque in eodem intellectu conjungi duo judicia contradictoria, nam stante hac illuminatione posset quis dicere. Non datur locutio Dei de hac re, & tamen illa, illuminatio diceret se esse locutionem Dei de hac re. Non etiam hæc illuminatio est prima operatio: quia hoc ipso hæc illuminatio, non est objectum formale. Quod, ipsius actus fidei, &c. &c.

RESPONDE TU. Posse esse hanc illuminationem, etiam in linea secundæ operationis. Quod illud evidens est judicium evidentiæ experimentalis certum est, quia tamen nec est principium lumine naturæ notum, nec connectionem proximam cum illo dicens, ideo demus, quod ad sui assensum non indigeret imperio voluntatis, nihilominus suaderet ut imperet voluntas actu fidei: neque tunc fides evaderet evidens in arrestante, quia daretur quidem evidentiæ experimentalis aliud attestatio, sed non evidentiæ Physica, aut Metaphysica, quod hoc Deus dicat, nec adferretur pro assentiendo illi articulo, etiam accedente illuminatione illa, non adferretur inquam aut principium lumine naturæ notum, aut proxima cum il-

lo connexio, quod sufficeret ad obscuritatem fidei. Posita autem illa illuminatione quæ diceret, Est de hoc locutio Dei; posset quidem habere adhuc dissensus; Non datur de hoc locutio Dei: quia tamen ille dissensus non ponetur, nisi in sensu diviso à priore illo contradictorio, ideo adhuc non sequeretur, posse secum stare duo contradictoria. Ecita quando dico, Amo Petrum, cùm libere animem, potuisse verificari: Non amo Petrum; quia tamen hæc verificatio foret non nisi in sensu diviso, ideo nequid sequeretur, posse secum stare: Amo Petrum, Non amo Petrum. Posset etiam dici, quod illa Illuminatio sit prima apprehensio, quam etiam nos non dicimus in nostris Principiis objectum formale Quod, ipsius actus fidei.

INSTANT Secundò. Vi hujus illuminationis, actus fidei est evidens, nullo indigens imprimis, quia fieret per species proprias sui objecti.

RESPONDE TUR. Quidquid sit de mente Palavic: cut posita illa illuminatione non est actus fidei evidens, dictum supra. Quod autem addit de speciesibus propriis lui objecti, hoc erit examinandum; nam imprimis illuminatio in quantum cadit in experimentalem scientiam, non cognoscitur per species, sed per se ipsum, ut & omnes alii actus, quos in nobis experimur. Sed secundum hanc experimentalem scientiam, non est objectum Actus fidei, illa illuminatio. Rursus non appetet, quæ illa illuminatio, objectum quod repräsentat, repräsentet per species proprias; Nam ut loquitur objiciens, dicit illuminatio, se esse locutionem Dei, quomodo autem Deum per proprias species ostendit? & si recurras ad hoc, quod sufficiat ut illuminatio per species alienas obliquum locutionis repräsentet, ex eo sequitur ipsum Deum dixit, quod format actum fidei, non nosci per species proprias, cum obliquum locutionis Dei, non noscatur per species proprias. Rursus sic ut ipsum concipere illuminationem, quæ sit locutio Dei, in oblique importando Deum, ita possum eandem concipere sub his terminis. Deus hoc loquitur; quo casu, si per species proprias non noscitur Deus, nec per proprias species noscitur illuminatio adæquate sumpta, licet intuitiva & experimentalis notitia, nec per species alienas, experiar me id noscere, quod nosci per species alienas; per quod etiam responderi potest ad confirmationem secundam & tertiam. Unde experimentalis notitia illius locutionis, determinat quidem intellectum ut necessario assentiatur se illam habere, sed non determinat ad objectum, ad quod manu dicit, cùm Deum loquentem per species proprias non ostendat, nec adferat Principium lumine naturæ notum, aut aliquid proximè illi coniunctum, quod requiritur ad evidentiam.

INSTANT Tertiò Insuper. Omne judicium, quod & quatenus reflectit in se ipsum, quoad hanc

R. P.
THOMAS MLOD
ZIA NOWSKI
Tom. I. e. Z:
D. VI

hanc reflexionem, est evidens. Ergo etiam omnis apprehensio, quatenus reflexa in se ipsam, est etenim apprehensio evidens. Atqui apprehensio evidens quam evidens, rapit intellectum ad assensum. Ergo si illuminatio est reflexa in se ipsam, erit evidens, & rapiet intellectum.

RESPONDETUR. Judicium quoad experimentalem sui notitiam, semper est evidens, quia tamen ipsum objectum circa quod est, potest non representare per species proprias, ideo adhuc telinquitur locus actui obscuro & inevidenti, non quidem circa judicium, sed circa objectum judicii. Hinc & illa illuminatio, quoad reflexionem circa se, erit evidens, & attracta notitia experimentalis; quia tamen objectum ad quod illuminat, non representat per species proprias, relinquitur adhuc locus inevidentiae. Et ita cum dico. Deus est Incarnatus, habeo intuitivam notitiam me hoc dicere, & tamen hoc non obstante, auctor fidei circa incarnationem, est obscurus, eò quod nec Deum, nec Incarnationem, per proprias species noscam, ita & in praesenti.

IMPUGNAT Quartò. Per hanc Illuminationem amittit Propositio Ecclesiae, facta per Parochum, rationem Locutionis Divinæ, quod est contra Scripturam dicentem: Qui vos audit me audit.

RESPONDERI potest. Sicut propositio Parochi, non excludit per Haunoldum etiam motiva credibilitatis, ne sint locutio DEI, ita nec excludet illuminatione, ne Propositio Parochi, sit Dei Locutio. In principiis autem nostris propositio Parochi, non est Locutio DEI, sed Propositio, quid fuerit locutus DEUS.

IMPUGNAT Quintò. Admissa hac illuminatione inciditur in errorem de Spiritu privato, quem Hæretici prætendunt.

RESPONDETUR. Cum etiam Haunoldus admittat illuminationem Spiritus Sancti, ostendere debet, cur non coincidat cum errore de Spiritu privato.

Hactenus dicta refutata sunt abstrahendo à sententia Pallavicini, & solùm attendendo, ne torqueri possint ad impugnandum prærequisitum Credendi, quod est Spiritus Sancti illuminatio. *Ceterum illa Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia contra illum faciunt argumenta aliqua, contra explicationem Perez posita. Dicam enim nullum posse esse Hæreticum materialem, aut nullum hæreticum ex rudibus; si enim dictat illi Spiritus Sanctus, æquè ac nostro rudi, hoc esse Deum locutum, & quidem dictione, ut vox non hominem sonet, tunc revera rudis hæretorum, non erit hæreticus; sequetur enim vocem Dei superhumanam, si autem non habebit talis locutionem & tamen crederet objecto non revelato, revera non erit materialis, sed formalis

Hæreticus. Quærendum item erit in rebus dubiis; An scilicet illæ sint revelatae, quærendum inquam erit doctioribus, an circa hoc experiantur vocem superhumanam rudes? Tum quia cum experiendo nemo possit internoscere actum supernaturale. Ergo etiam nemo experiendo, potest certò & infallibiliter scire, vocem aliquam esse superhumanam, transfigurante sese Dæmone in Angelum Lucis. Et certè contendant inter se æqualis capacitatis duo rudes, Catholicus & Hæreticus, obtendant uterque sentire de suis articulis vocem superhumanam, quid adferet Catholicus rudis, aut etiā pro Catholicis rudi Doctor Catholicus, quo ostendat vocem in rudi auditam, fuisse superhumanam. Tum quia explicari hoc ipsum deberet, quomodo si aliqua vox dicat: *Ego sum vox inimitabilis à natura*, non possit illam imitari natura: & si hanc genericam locutionem, *Ly Vox inimitabilis à natura* naturaliter, dum disputamus, intra nos experimur, cur similis in dividuo non possit esse locutio, quæ le dicat inimitabilem à natura, & tamen naturalis. Addo, si hæc illuminatione reflexè cognita, habet eandem vim causandi Judicium credibilitatis, quam habent vim, motiva credibilitatis; sicut motiva adferunt rationem inducitivam ad illud judicium formandum, ita & hæc illuminatio deberet adferre motivum: quod hæc explicatio, non tangit.

Tertius Modus.

EXPLICAT Tertiò Esparza & dicit Autorem sufficiētem Propositionis credendorum, non solùm debere esse missum à Deo mediátè vel immediatè, sed etiam loqui debere, tanquam missum à DEO. Hæc locutio propria Ministri, ut missum à Deo, est supernaturalis extrinsecè quoad modum; quatenus oritur à fide supernaturali, doctrinæ divinitutis revelatae. Demum conferenda erit ista locutio quoad modum supernaturalis, cian simili quoad emittentem locutione pura naturali etiam extrinsecè, & quoad modum. Locutio purè naturalis gignit in audiente naturaliter benè disposito, cognitionem conceptus naturalis, cui substituitur eadem Locutio. Locutio autem extrinsecè & quoad modum supernaturalis, quia substituitur conceptui supernaturali loquentis, connexo essentialiter cum revelatione Divina, & approbatione Ecclesiae, gignere potest in audiente, supernaturaliter disposito per Lumen fidei, & infusionem Spiritus Sancti, cognitionem conceptus ejus supernaturalis, qui est forma extrinseca, distinguens veram DEI locutionem externam, à falsa. Adest ergo semper Discerniculum verae Dei locutionis à falsa, imperceptibile quidem naturaliter, ut pote proprium idiomatis supernaturalis, perceptibile vero per supernatu-

(n) 4 ralem

ralem illustrationem, quæ tamen ipsa illuminatio, nihil præstare posset, si non præter locutio exterior, informans phantasiam, & dependenter ab illa per trahens sūtellectum, ad inspectionem conceptionis interioris præexistentis, re ipsa, in loquente. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia ipsum punctum de quo quæritur, nempe quo motivo credibilitatis moveantur rudes non explicat. Tum quia Concedo auctorem sufficientem Propositionis credendorum debere esse missum à Deo, saltem mediately, sed quærere restat; cùm hoc sit etiam objectum fidei, quod hic sit missus à Deo saltem mediately, quale sit discernitulum illius in rudibus, præcipue in Principiis istorum, qui tantum tribuunt propositioni Patrochi, & cùm, non solum sit objectum fidei, quod hæc locutio sit locutio missus à Deo, sed etiam quia hic ipse est mediately missus à Deo, pro illo priori, pro illo Antecedenti, quo præter suæ locutioni (& tamen pro illo priori jam est missus à Deo, & jam hoc est objectum fidei;) quodnam sit Discerniculum? Tum quia, Cùm possit esse locutio erronea, quamvis orta à fido supernaturali, ut cùm assereret quis: sicut sunt tres Personæ Deitatis, & non plures (cujus rei notitia penderet à fide supernaturali trium & non amplius Personarum) ita etiam tres esse Deos & non plures: quod erit discerniculum, hunc non loqui tanquam missum à Deo, licet illius doctrina oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelata, de tribus & non amplius Personis. Tum quia. Concedamus quod locutio purè naturalis gignat in audiente cognitionem conceptus naturalis, & quod locutio extrinsecè supernaturalis gignat in audiente bene disposito supernaturaliter, cognitionem conceptus supernaturalis: quærere restat quod sit discerniculum, quod hæc locutio naturalis, hæc supernaturalis quoad modum? quod item discerniculum, quia ego auditione mea pertingo, ad conceptum non naturalem sed supernaturalem? & cùm hic conceptus sit connexus essentialiter cum revelatione Divina, quod est discerniculum hujus ipsius fidei Divinæ? neque id supponi debuit, sed explicari quodnam sit talis fidei discerniculum? Tum quia quærere restat quodnam sit discerniculum licet imperceptibile naturaliter, quod sit proprium idiomaticum supernaturalis, & quod Sathanas transfigurans se in Angelum Lucis, imitari non possit. Tum quia. Ipse explicans, vel in se expertus est hoc idioma vel in aliis, si in se? Ergo hoc non erit discerniculum rudium: si in aliis, si potest experiri quis, se attingere ad conceptum supernaturalem ipsius proponentis, hocque explicare potest, ergo & illud idioma explicare poterit, saltem objectum illius explicando. Tum quia. Afferat hæreticus se instigari ad suum articulum fallum, modo imperceptibili, sitque revera illusio, quæ in

Dæmonis, extraordinariè operantis, malitiam, referri possit: Catholicus etiam rudis, dicat le imperceptibile quidam sentire, & inexplicabile naturaliter; quod erit discerniculum, illum quidem non habere legitimum Judicium, hunc habere? Tum quia. Concedo interim debet fieri inspectionem conceptus interioris præexistentis in loquente, quodnam erit discerniculum, conceptum interiorum, esse conceptum fidei & non erroris, esse supernaturale & non naturale, ut interno scaturit, non naturaliter supernaturali conceptui, substitui hanc locutio-nem.

NON SATISFACIT Secundò. Ratione Principiorum quæ supponit explicans. Tum quia si non aliunde desumatur supernaturalitas extrinsecæ quoad modum, nisi ex eo, quia oritur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelata, dicendum erit omnes Hæreses, esse supernaturales extrinsecè quoad modum, quia omnes oriuntur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelata: sumunt enim ortum ex Evangelio, mè intellecito, traditione derorta &c. Tum quia, hoc quod est oritur illam locutionem à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelata, quarto, illa fides vel est ipsius loquentis vel aliorum: non ipsius loquentis, quia potest aliquis bene, & usq; ad eventum, proponere verum articulum, licet ipse illi discredat, aut tunc, dum de illo loquitur, non habeat conceptum, seu fidem supernaturalem. Si autem habet ortum à fide supernaturali aliorum, quomodo verum erit, quod audiens pertingat ad conceptum supernaturalem, quem loquens haberet de objecto, cum vera illum non habeat. Tum quia cum possit esse simillimus actus fidei naturalis cum actu fidei supernaturali, excepto principio *A quo*, discerni non poterunt, quomodo ergo supponit explicans, conferri posse locutiones illas, nempe naturalem & supernaturalem quoad modum. Tum quia etiam locutio quæ appellatur extrinsecè & quoadmodum supernaturalis, in homine supernaturaliter disposito, potest gignere cognitionem non nisi naturalem. Concionetur enim pius Concionator, probet ex revelatione, Deum esse sùmè bonum, audiant illum illustrati fide; omnes ne eliciant amorem supernaturalem? Et si ita est, cùm testetur Scriptura: Qui diligit non manet in morte, scilicet omnes esse in gratia. Ergo si tunc, non gignatur amor supernaturalis, poterit etiam non gigni cognitione supernaturalis. Tum quia probandum fuisset ratione aut experientiæ; pertingere posse aliquem ad conceptum alicujus, distinguendo quod ille non mentiatur, reveraque talem conceptum de objecto formet, qualem proponit, itemque quod ipsam conditionem supernaturalitatis attingat, in ea que intueatur, hanc locutionem, huic Conceptui supernaturali substitutam esse; & si literis instituti, dum aliquid de novo

R. P.
THEODO
zianowski
Tom. I. e. Z:
I. D. VI

Disputatio IV.

15

novo discunt esse de fide non experiuntur se pertingere ad conceptum dicentis supernaturalem, & quod hæc locutio sit substituta conceptui supernaturali, quæ ad hoc pertingere poterunt Rudes?

NON SATIS FACIT Tertiò. Quia instantia de locutione naturali allata habet suam difficultatem. Tum quia locutio externa ostendit quidem hoc concepsisse loquentem quod loquitur, sed non ostendit, quod revera ita sentiat, & quod verè loquatur. Ergo etiam locutio quoadmodum supernaturalis, licet ostendat concepsisse dicentem, hoc, quod loquitur dicens, sed non ostendit conceptum supernaturalis, de illo objecto. Tum quia cùm non possit esse perceptio locutionis naturalis, alia, nisi naturalis, seclusa revelatione, benè inseritur quod locutio naturalis, gignat cognitionem naturalem, conceptus dirigentis illam locutionem; sed unde oritur ut Locutio supernaturalis quoad modum, substituta conceptui se dirigenti, gignere debeat nonnisi cognitionem supernaturalem? Tum quia duo hæc distinguenda sunt. Pertinentia ad conceptum dirigentem locutionem de vero articulo; deinde pertinentia ad ipsum conceptum supernaturale de objecto, si est de objecto conceptus supernaturalis ad quem pertingatur, inferetur in dubiè, illum esse veræ fidei articulum, supposito quod non possit dari error supernaturalis. Sed inde jam sequitur, non posse ullum Prædicatorem mentiri, eò quod rudes audiens, pertingat ad conceptum supernaturalem. Rursus si indagare voluero articulum controversum, sufficerit me niti adhæbendum de illo conceptum supernaturalem, poteroque de illo Articulo conceptum supernaturale habere, quantumvis non erit decisus, si particulariter pro me habuero sufficientia motiva, quod sit revelatus, defactoque sit revelatus. Proponendus ergo erit ille Rudi, & tunc si rudes pertingat ad conceptum supernaturale loquentis, erit ille articulus de fide; quæ probatio. An id sit Articulus fidei, videtur esse absurda. Quod si sufficit pertingere ad conceptum solum dirigentem locutionem, cùm haec directiva notitia, possit esse communis errori, qui trahet secum supernaturalitatem? habebitque viam gignendi in audiente cognitionem supernaturalem? qui audiens, mirabilius operabitur extra se, quæ intras, nam extra se internoscet conceptum supernaturale loquentis, & in se, non internoscet, an cognitionem habeat supernaturalem.

Quid tenendum.

ASSERO Primò. Non esse Juris Theologici discernere, quo defacto & in Individuo motivo credibilitatis moveantur Rudes. Ratio. Tum quia est hoc, de interno actu vaticinati, nam non

potest actus internum nosci aliter, quæ per revelationem, nisi ipse actus, ex effectu extrinsecus, connexionem habente cum actu interno, pernoscat, & ita ex effectu qui est Locutio, interno se relinxisse in mente, ea, quæ dictione expressa sunt. Opus item artificiosum, prodit ideam internam. Quia autem nullus effectus extrinsecus est, qui ostendat, quod sit connexus cum hoc defacto & in Individuo motivo, ideo quod aliquis rudes hoc motivo moveatur, ad pertingere non est juris Theologici. Tum hoc quia non est juris Theologici dicere, quod hæc classis Doctorum, vel mediocriter Doctorum, vel hujus nationis Fidelium, hoc in individuo motivo moveatur. Ergo neque est juris Theologici dicere, quod hæc classis fidelium rudium, hoc defacto motivo moveatur. Tum quia ipsi rudes interrogati de suis inductivis ad fidem, hic quidem sic, ille aliter responderet. Ergo etiam ad experientiam attendendo, non est juris Theologici, unum aliquod in individuo, & defacto posse motivum.

ASSER Secundò. *Essere* juris Theologici ostendere motiva credibilitatis, quibus defacto possint moveri Rudes. Ostenderuntque Theologi hæc motiva esse motiva credibilitatis, communia illis, cum doctis, & tota residua Ecclesia. Et quia à facto ad potentiam est legitimus recursus, posse hoc facere Theologos, rectè ostendit, per ipsa motiva credibilitatis, quæ collegerunt Theologi. Quod autem hæc motiva sint etiam pro rudibus. Ratio est. Tum quia si essent distincta motiva illa, vel essent evidenter vel minus evidenter, si evidenter: Ergo & certiora; nam in assensibus talibus, evidenter à certitudine non separatur: adeoque etiam doctis convincendis magis apta, quæ defacto proponuntur à Theologis, eò quod major evidenter & certitudo magis sit convictiva intellectus Doctorum, ceteroqui facilius inventivi objectionum in contra. Si autem sunt illa motiva inevidenter, minus erunt apta convincendis rudibus, quia illorum capacitas, non nisi ad evidenter est. Est quidem verum magis illos moveri particularibus, quæ universalibus veritatis, minus item illis posse objicere, ceterum ut penetrant, majori evidenter indigent. Tum quia Syllogismi naturalissimi Rudium, defacto innituntur iisdem Principiis quibus Syllogismi Doctorum, morales etiam demonstraciones, ut quod hæc Mater diligat hunc filium, conficiuntur à Rudibus, ex iisdem principiis moralibus. Ergo idem dicendum de motivis credibilitatis. Tum quia interrogati fideles rudes cur nolint fieri lectarii, adferunt semper (ut experientia ostendet) aliquod ex motivis credibilitatis, quæ sunt Communia Doctis; dicentes, non est apud illos feria sexta, nec quadragesima, est apud illos Sacerdos ita maritus ut ego, quibus simplicibus terminis innuunt motivum

zivum credibilitatis Sanctitatem Ecclesie. Reponit alius, ita mei Patres & Avi tenserunt, per quod trudis sufficienter innuit, se moveri, successione fidei perpetuam, sedemque suam non noviter, sed ab anno, & a Christo incepisse. Erit etiam qui dicat nunc apud illos sic, nunc ita in delubris sit: (lingua enim nostra non eodem modo appellat haereticorum tempa ac Catholica, ideo ut ipso Ly: Delubra) antea non habebant imagines, modo habent, antea non admittebant auricularē confessionem, nunc admittunt; & his aliisque modis explicante non esse in illis Ecclesiam unam, & cetera similia.

ASSERO Tertio. Licet rudes defacto moveantur motiis credibilitatis iisdem, quibus docti, nihilominus longe alia methodo. Et hoc ex duobus constabit, imprimis quia interrogati rudes, semper adferent aliquod motivum, revocabile ad motiva superioriū allata. Deinde quia hoc ea amplitudine & energia non explicabunt & explicant docti. Et certè quamvis ea subitate, quam & ingenium, & artificium Logicum præmonstrat, non promunt suos Syllogismos rudes, ut promunt Docti; nihilominus revocabilitas illa ad principia Lumine naturae nota, ostendit illos moveri iisdem Principiis: ita Revocabilitas ad principia moralia, ostendit illos moveri iisdem motiis credibilitatis, quibus moventur Docti.

Cæterum ostendendum adhuc venit quæ sit differentia motivorum credibilitatis, quibus moventur rudes Haeretici, materiales tamen, à motiis quibus moventur rudes Catholici. Dicique potest quod simili methodo moveantur utriusque fortis rudes, & quidem ex eo, quia si possunt docti illorum, materiales tamen Haereticci, iisdem motiis credibilitatis moveri, quibus & docti Catholici, si item possunt moveri eodem Evangelio, si item ipsa motiva sunt universalia, non appetat in ipsis motiis diversitas, sed tota erit in illegitima applicatione motivorum, quia etiam est illegitima applicatio Evangelii.

ASSERO Quartio. Deferendum multum esse securitatem iudicandam, quæ rudes Catholici, ex gratia Salvatoris, freti, procedunt in imperando sibi Actum fidei. Quam securitatem, priores illæ explications, semper innuebant, licet variis viis, quæ securitas, licet sub aliqua persona & largahabatur in materialibus haereticis, longe tamen tenaciori & magis satisfactivo modo, habetur in Rudibus Catholicis; ita, ut si daretur intuitiva notitia securitatis, quam habent materiales haeretici, cum securitate rudium Catholicorum, major illa adverteretur, exigente illam ipsa connexione cum objecto revelato, & illuminatione Spiritus Sancti: de qua infra. Et hoc puto significare illam doctrinam Perez; quod sine miraculo non possit fieri ut creditur quis res obscuras, sine dubitatione. Innuit

item & illa propositio Pallavic: quod audire vocem superhumanam. Innuit idem illa Propositio Esparza quod rudes audiant idioma (idem dic de doctis Catholicis) proprium locutionis supernaturalis. Certè enim insignis haec securitas est, habere magna quidem ex objecto, sed non ex modo apprehensionis motiva credibilitatis, nihilominus credere securissime revelationi; & sicut dixit Augustinus: Magnum esse miraculum si sine miraculis dicatur fides Catholica propagata, ita magnum est miraculum, & Dei loquentis opus, evidenter motiva credibilitatis modo rudibus debito penetrare, & tamen evadere ad actum credendi, cum tanta prævia securitate. Per quod videtur etiam fieris, doctrinæ illorum Magistrorum, in principali hoc punto, concordanti.

ASSERO Quinto. Securitatem hanc, sapposita connexione cum objecto revelato, principaliter perdere, ab illuminatione Spiritus Sancti. Quam si in doctis, multo magis in rudibus est necesse admettere: & Ratio est. Quia cum illa securitas in re tanti momenti non possit referri in modum versandi rudium, circa protiva credibilitatis, adeoque in aliquod naturale, referri debet in principia supernaturalia, nempe in illuminatione Spiritus Sancti, tenentem se ex parte intellectus, & Piam affectionem ex parte voluntatis.

Necessitas hujus illuminationis in universum colligi potest ex auctoritate.

PRIMA Auctoritas S. Thomæ 22. q. 2. An. 9. ad 3. Inducitur (supple credens) auctoritate Divine doctrine, miraculis confirmata, & quod plus est, interiori instinctu Dei movensis, ideo non leviter credit. Ubi nomine instinctus S. Thomas, illuminationem Spiritus Sancti & Piam affectionem intelligit. Requiriturque illa ultra motiva externa credibilitatis, quia est ultramiracula. Illud autem Ly Quod plus est, non dicat comparationem, majusne sit quid miraculum, an ille instinctus, sed solum dicit, superaddi etiam miraculis instinctum Dei, illoque compleri creditur, in securitate quadam, ita ut hic instinctus paterveniat, etiam in auctoritate Ecclesie acceptanda. Nec dicendus est leviter credere, qui nixus motiis credibilitatis, sine hoc instinctu crederet, defacto enim non est crediturus, & si sine instinctu Dei crederet, non crederet supernaturaliter.

RESPONSET Haunoldus. Hoc solum significari à S. Thoma, quod leviter crederet, qui non examinatis motiis credibilitatis, sine omnibus distaminis prudentia crederet, cum requiratur judicium prudentiae, seu judicium credibilitatis proponens obligationem & honestatem credendi: & hoc sit per Instinctum Spiritus Sancti, nempe per primam gratiam & auxilium supernaturale, ita ut supernatura fidei in Lumen super-

R. P.
THEODO
ZIANOWSKI
TOM. I. ET Z:
D. VI

supernaturale, tanquam causam efficientem referatur.

CONTRA. Concedo quod leviter crederet, qui sine dictamine prudentiae crederet, sed querere restat, an non ex mente S. Thomas (verbis illis indicata) constet, quod post judicium prudentiale de illis miraculis confirmantibus fidem, succedere debeat ipse instinctus Spiritus Sancti, cum de illo tanquam de aliquo distincto dicat S. Thomas illud *Ly & quod plus est.* Rursus non appetat cur ille instinctus debeat concipi per modum causa efficientis. Concedo quidem quod Lumen supernaturale hoc est Lumen fidei, concurrat ad Actum credendi in genere causa efficientis, sed quia ille instinctus praecedere debet ipsammet fidem, & est per modum Actus, quia (in multorum principiis) producit Actum fidei?

SECUNDA. Auctoritas est Arausianus quod Canone 5. sic habet. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & inspiratio Spiritus S. & quia velle credere est cogitatio salutaris, praecedet illam illuminatio Spiritus S. videturque idem innuere Tridentinum dum can. 3. de Justif. requirit prævenientem Spiritus S. inspirationem.*

TERTIA. Auctoritas est S. Augustini. epist. 107. ad Vitalem. *Non ideo inquit preparat Deus voluntatem, quia legem atque doctrinam, libero ejus arbitrio adhibet, sed quia vocatione illa sancta, sic ejus agit consensum, ut etiam accommodet assensum.* Ubi per vocationem sanctam intelligit illuminationem & Piam affectionem. Innuitque hoc & alii locis, ubi censet nos interius doceri, loqui nobis Patrem in abscondito, &c.

DIFFICULTAS III.

De Judicio circa motiva credibilitatis.

SUB hoc titulo queretur. An judicium circa motiva credibilitatis, sit naturale an supernaturale. Esse naturale docet Suarez; sed requirit insuper illuminationem in entitate supernaturalem Kon. d. 13. dub. 3. ponit in hoc judicio supernaturalitatem nonnisi quoad modum. Naturale id esse judicium vult Amicus. d. 3. Sect. 5. num. 113. Affirmat esse supernaturale Lugo. d. 11. Sect. 1. cum Hurt. Rip. d. 14. num. 39. Procedit autem haec difficultas in suppositione quod illud judicium non eliciatur à fide Divina: si enim ab illa eliceretur, hoc ipso esset supernaturale; quia concursus potentiae supernaturalis, connaturaliter non potest producere, nisi effectum supernaturale.

DICENDUM est. *Judicium de motivis credibilitatis esse in entitate naturale.*

PROBARI solet Primo. Judicium illud est ex motivis in entitate naturalibus. Ergo est & ipsum naturale.

RESPONDERI potest. Negando Consequentiam: quia supernaturalitas non desumitur ex motivo.

CONFIRMATUR. Illud judicium etiam in hereticis reperitur. Ergo appetet illud esse naturale.

RESPONDENDI potest. Hoc argumentum multum probare, quia probaret etiam assensum ob veritatem primam, esse naturalem, quia hic habetur etiam in hereticis saltē stricte.

PROBAT Secundo Kon. Si illud judicium esset supernaturale, elevaremur illo ad statum supernaturalem & vitam, atque ita fides non esset fundamentum & initium vitae supernaturalis, quod est contra August. epist. 105. & alios PP.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare: quia probaret quod voluntas credendi antecedens actum fidei non sit supernaturalis, cum tamen id doceat Kon.

PROBATUR Secundo. Patres intelligentes, non de sola præcise fide, sed de tota illius conconomia, adeoque de illa complete sumpta.

CONFIRMARI potest ex Suar. Si illud judicium esset supernaturale, velesset liberum vel necessarium? si est liberum. Ergo processit ex imperio voluntatis, hoc imperium vel præcessit judicium liberum vel necessarium. Si liberum. Ergo antecessit ante illud aliud judicium, & sic in infinitum; si necessarium. Ergo & illud judicium, de quo disputat argumentum, est necessarium, necessarium autem esse non potest, quia necessitatem causat sola evidentia, quae est naturalibus, desumitur enim ex motivis naturalibus.

RESPONDETUR. Quamvis concedatur illud judicium esse necessarium, non sequetur illud esse naturale, ex eo, quod innaturus motivis naturalibus: quia supernaturalitas non stat motivi.

PROBATUR Tertiò Conclusio Argumento negativo. Sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sicut nec dignificanda, nec in altiori ordine reponenda; Nulla autem est necessitas attollendi judicium ad ordinem supernaturalem, ut ostenderet solutio Argumentorum.

CONFIRMATUR. Quia si ponatur Illuminatio Spiritus S. præter illud Judicium de motivis, non erit ulla necessitas ponendi supernaturalis illius judicii. Quod autem debeat poni illa illuminatio exprestè docet Arausianum can. 5. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & inspiratio Spiritus S.* Confirmaturque Ratione, quia impossibilis est transitus à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, adeoque à ratione non convicti via rationem convicti; sed positis quibuscumque motivis credibilitatis, corundemq; apprehensione potest unus convinci, alter non convinci: quæ enim in hoc implicantia. Ad quem transsum